

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra výtvarné výchovy

Bakalářská práce

Vzkazy psané na kůži

Messegges written on the skin

Vypracovala: Petra Centková

Vedoucí práce: Dr. Dominika Sládková, M.A.

České Budějovice 2014

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne.....

.....

Petra Centková

Abstrakt

CENTKOVÁ, P. *Vzkazy psané na kůži*. České Budějovice 2014. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Pedagogická fakulta. Katedra výtvarné výchovy. Vedoucí práce Dr. Dominika Sládková, M.A.

Klíčová slova: tetování, historie, charakteristika, symbol, bodyart, ornament

Teoretická práce je rozdělena do několika částí. Nejširším okruhem je celkový vývoj tetování. V první části je popsán charakter tetování, jakým způsobem vznikalo a vzniká. V další části se pak práce zaměřuje na nejstarší dochované památky tetování u kultur z celého světa, spojení tetování s jejich životem, způsob aplikace a nejčastější motivy a jejich významy v různých koutech světa. Moderní pojetí tetování řeší funkce tetování, jak je chápáno dnes. Další kapitola pak pojednává o prolínání tetování nejen s uměním, ale i s psychologíí. Bodyart je další zásadní kapitolou. Práci završuje spojení umění a tetování v podobě praktické práce- ženského torza s ornamenty napodobující tuto techniku zkrášlování.

Abstract

Messages written on the skin

Keyword: tattoo, history, character, symbol, body art, ornament

Theoretical work is divided into several parts. The widest range of the overall development of a tattoo. The first part describes character of tattoos, how is originated and how is arising. Another part of the work is focused on the oldest relics of tattoos in cultures around the world, how is tattoos connected with people's lives, and the most common methods of application motives and their sense in different corners of the world. The modern concept of tattoo solves function, how is perceived today. Another chapter deals with the tattoos penetration into art, and also into psychology. I top my work off the practical art. We can see fusion of art and tattoo on the women's torso, where are ornaments which emulating this technique of beautify.

Obsah

Úvod	6
I. Teoretická část	7
1. Charakteristika tetování	8
2. Tetování jednotlivých kultur a jeho význam	12
3. Tetování jako symbol subkultury	13
3.1. Rusko	13
3.2. Mexiko	14
3.3. Asie	15
3.4. USA	18
4. Psychologie a tetování	21
4.1. Hledání vlastního já, bolest a sebepoškozování	22
5. Tetování coby umělecký směr	25
6. Tatěři	26
7. Ornament v umění a v tetování	29
8. Oslava těla - Body art	32
II. Praktická část	36
Závěr	38
Seznam použité literatury	39
Seznam obrazových příloh	41

Úvod

“ Představil jsem si boha, jak svěruje své poselství živé kůži jaguárů, kteří se měli do nekonečna milovat a rozplazovat v jeskyních, v rákosí i na ostrovech, aby se tak poselství doneslo k posledním lidem ”¹

Tématem této bakalářské práce je fenomén doby- tetování. Jeho prameny a důvody využívání bolestivé ozdoby těla až po současné “ módní zneužívání ”. Jednou z otázek je i míra působení psychologie a hlubší důvody tetování, popřípadě přenesení podpisu psychiky tatéra ve spojení s představami klienta. Různobarevné jizvy na kůži, coby zrcadlo duše. Jedním z hlavních témat pak bude body art, často zaměňovaný umělecký směr právě pouze s tetováním a jinými úpravami těla. Nalezení původu slova body art a jeho význam. Hluběji bude práce také nahlížet k podceňovanému motivu, jakým je ornament. Zásadním popudem k vytvoření této práce je osobní záliba v tetování. Inspirací byl především zájem osobní ale i široké veřejnosti, který se v posledních letech velmi rozrůstá a také časté styky s lidmi tohoto životního stylu. Také zapůsobila potřeba doplnění informací, které jsou důležité pro budoucí působení v tomto odvětví umění a zároveň fascinace ženským tělem, které se v podobě keramického torza stalo podkladem k motivu ornamentu, který má především oživovat, vyzvednout krásu a křivky pro ženy typické. Utřídit informace o tomto “ uměleckém směru ”, jakým se tetování stává. Sjednotit prameny, které na toto téma nejsou nijak obsáhlé, do jednoho svazku. Zjistit míru přesahu tetování a umění. Možnou otázkou na závěr je zda může být tetování korektním uměním, vezmeme-li v potaz míru a dobu vývoje. Reakce budou jistě rozporuplné. Důvodem bude například nemožnost “ smazání díla ”. Tedy teoreticky, prakticky se provádí “ mazání ” již několik let. Práce se proto také zmiňuje o vybraných světových tatérech, jejichž tetování jsou uměleckými díly, a nebo se inspirují uměním jiných mistrů. Stejně tak, jako se snaží vnášet do tetování další aspekty, jako psychologii, moderní technologie, technické kreslení při tetování dokonale přesných ornamentů nebo abstrakci. Důležitým zdrojem byla kniha Vladimíra Valenty *Tetování a tetování* a francouzský tattoo projekt, který se dnes již dočkal druhého dílu, oslavující neotřelé, nové, umělecké styly tetování *La Veine Graphique* od Christophe Escamanda. Fascinujícím zdrojem byla i kniha *Tiché revoluce uvnitř ornamentu* od Lady Hubátové-Vackové.

---

¹BORGES, Jorge Luis. *Artefakty: Boží nápis*. Odeon 1969, str. 207

I. Teoretická část

1 Charakteristika tetování

V této kapitole se podíváme na to, co vůbec tetování je, kde jsou jeho kořeny, jeho historie. Historie tetování jako taková je oblast značně neprobádaná. Kdy přesně, a jak se první člověk uchýlil k této formě zkrášlování těla, nikdo netuší. První poznatky se objevují v neolitu a to na mumifikovaném těle Otziho. Také jsou známé tři mumie, jejichž těla zdobí tetování zvířat. Tetování je tedy pravděpodobně stejně staré jako civilizace sama. S rozdílem, že dnešní pojetí je trochu jiné, než tomu bývalo dříve. Zpět na začátek. Slovo tetování se většinou odvozuje z tahitského slova tatau nebo tatu, což znamená vrazit nebo vyznačit. V dnešní době se používá slovo tattoo ve většině jazycích, v japonštině například ale irezumi (tento výraz označuje i osobu, která tetování provádí), u nás je využíván výraz tetování nebo tetováž.² Předpokládaným vznikem tetování v historických dobách bylo nařezávání kůže a následné zamazávání ran sazemí nebo popelem. I samotný význam byl dost odlišný, než je tomu dnes. Tetování bylo jak náboženským, tak třeba erotickým symbolem, či mělo funkci ochranou. Často také souviselo s aktem svatby. Muži se tetovali, když dospěli z chlapce na muže-lovce a ženy, že už jsou pohlavně zralé. Tetování fungovalo i jako rozlišení jednotlivých kmenů, nebo postavení v hierarchii. Obřadní, rituální či identifikační charakter si tetování zanechalo dodnes např. u přírodních národů (Nový Zéland, Polynésie).

Prapůvod je mimo jiné také přisuzován asijskému kmenu. Tetování však nalezneme od Číny po střední a jižní Ameriku, až ke středomoří a to od nepaměti. Forma i techniky bývají často stejné a zůstávají do dnes. Vyjadřují takto úctu ke svým kořenům. Jejich motivy jsou jedinečné a přímo náleží jejich rodu nebo kmenu. Ke znovuobjevení tetování došlo až v 18. století při dobývání jižního Pacifiku. Průkopníky tetování tehdy byli hlavně námořníci. Tetování objevovali u domorodých kmenů a vozili si tyto "dekorace na kůži", jako památky z dlouhých cest. Tetování nebylo ale vždy "oblíbené" a bez okolních následků. Bylo dokonce zakázáno ve Starém zákoně. Moderní pojetí tetování přejala až Evropa. O tom ale více v další kapitole.

---

²[srov.]Tattoo. In: *Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2015-04-23]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Tetov%C3%A1n%C3%AD>*

“Tetování je určitý druh kresby, při které jsou pomocí tetovací jehly částičky inkoustu nebo jiného barviva nanášené pod kůži člověka. V odborné terminologii jde o tzv. mikro-pigmentovou implantaci. Tetování je jednou z forem zkrášlování těla. Tetování provádí tatér.”³

2 Tetování jednotlivých kultur

Kapitola zaměřená na nejznámější oblasti, kmeny a kultury, kde se tetování rodilo, vyskytovalo a vyskytuje i do dnes. Jejichž kulturní dědictví poznamenalo celý vývoj tetování a jejichž symboly jsou podklady pro dnešní moderní pojetí tetování. Významným pramenem informací pro sepsání této kapitoly byl webový portál www.tetování1.cz, který ve svých článcích kvalitně mapuje veškeré dění na poli tetování.

Aztékové

Aztécká říše se rozkládala na území dnešní jižní Ameriky, konkrétně Mexika. Většina tatérů si stojí za tím, že právě Amerika je kolébkou novodobého tetování.

Od 14. do 16. století měli Aztékové značnou moc. Byli civilizací dobyvatelů, národem bojovníků, kteří kladli důraz na statečnost v boji. Jejich bůh války se nazýval Tezcatlipoca, a pokud měl někdo na sobě válečné tetování, poukazovalo to nejen na to, k jakému kmeni patří a jaké má v jeho rámci postavení, ale i věrnost tomuto bohovi. Válečníci, kteří v dětství podstoupili učení umění boje, měli pokrytá celá těla tetování, nejčastějším motivem je dýka, běžně užívaná k rozřezávání těl, což mělo další náboženský význam. Jejich oblíbeným motivem tetování bylo aztécké slunce. Složitě tvarovaný vzor, který vychází z aztéckého boha slunce, který byl obzvláště uctíván. Tetování slunce také vyjadřovalo jejich víru v posmrtný život. Aztécký opeřený had a jeho vyobrazení je do dnes častým mexickým motivem. Byl to mimo jiné bůh počasí. Pro Aztéky mělo tetování ptačího hada význam kreativity a plodnosti.

---

³[srov.]Tattoo. In: *Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2015-04-23]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Tetov%C3%A1n%C3%AD>*

Keltové

Jejich tetování má svůj prapůvod u britských kmenů, jejich příslušníci se natírali barvami hlavně před bojem, aby odehnali zlé duchy, nebo k obřadním účelům. Keltské tetování je jeden z častých směrů a vzorů dnešních "kérek". Jejich základem jsou propletence a nikde nekončící uzly, které mají význam neustálého cyklu života. V tetování je vzor posunut dál tím, že motiv často končí hlavou nebo končetinami, většinou zvířecí. Všechny vzory jsou ale prvotně odvozeny z keltských ilustrací modlitebních knih, žaltářů, biblí. Škála zvířecích motivů byla široká. Nejmocnější vzorem však zůstává keltský kříž. Tetování a jeho podoba napovídala mnoho o jeho nositeli, o jeho touze spojit se s dědictvím a předky. Tento kult pro kelty znamenal mnoho. Představoval taktéž Svatou trojici. Keltové uctívali stromy a proto je jedním z častých motivů strom života. Každý druh stromu pro ně měl svůj význam. Toto tetování symbolizovalo růst a proměny života.

Egypt

Egypt má své zvláštní místo v historii tetování. Má se totiž za to, že právě oni rozšířili tohle umění po celém starověkém civilizovaném světě. Právě třetí a čtvrtá egyptská generace měla tetování rozšířit do Řecka a Persie, Arábie, odkud si to už našlo cestu do Asie. Jedním z nejslavnějších motivů dodnes je Oko Horovo, které vyjadřuje nezničitelnost a znovuzrození. 2000 let př. n. l. byla objevena mumie kněžky bohyně Hathor. Její tetování mělo podobu abstraktních motivů a geometrických tvarů, složených z teček a čárek především v oblasti pánve, břicha a steh. Toto tetování vyjadřovalo plodnost a mateřství a bylo přijímáno ve všech vrstvách egyptské společnosti. Většina motivů egyptského tetování měla abstraktní charakter ale jedním z konkrétních motivů a také jeden z údajně nejstarších bylo vyobrazení boha Bese- malého vousatého trpaslíka, kterého si Egypťané tetovali na stehna. Anch- egyptský kříž byl spojován s Imhotepem a pravděpodobně vyjadřoval nekonečný život, stejně jako proplétající se vlákna keltského uzle. Jeho zakončení kolmé části má za význam spojení země s nebem a také klíč k otevření brány smrti.⁴

---

⁴[srov.] WATKINS, Jack. FRANKLIN, Mark. *Tetování- významy a symboly. Brána 2011, s. 3-27*

Maorové

Maorské tetování je samo o sobě tak obsáhlé téma, že by vystačilo na samotnou práci. První náznak se nachází v deníku jednoho cestovatele, který navštívil Nový Zéland v roce 1642, avšak neví se, zda se jednalo o tetování či pouhou kresbu. Kresby doprovázející text deníku však popisovali domorodce přesně tak, ale o samotném tetování ani zmínka. Další zmínka přichází až z deníku kapitána Cooka, který doplul k ostrovům v roce 1769. Domorodé tradice uvádějí, že první technikou byla pouze kresba uhlem na obličej před bojem, až později, aby nemuseli válečníci obličej neustále kreslit, začali s jizvením obličej a zamazáváním jizev barvami. Termín tetování- tattoo na Novém Zélandě neznají, pro ně je označováno jako Moko. Pro Maori byla hlava nejposvátnější částí těla, proto ji tetovali. Využívali linky, které korespondovaly se záhyby tváře a zdůrazňovaly tvary a výraz konkrétního jednotlivce. Čím propracovanější moko, tím vyšší postavení. Linky doplňovali stejně upravenými motivy zvířat a symboly, jako kapradí nebo slunce. Každý motiv má specifický význam a nikdy se neopakoval. Moko do nedávna sloužilo jako podpis domorodců. Dodnes existují spisy jednotlivých "značek", coby podpisů. Rozlišuje se ženské a mužské moko. Tetování odlišovalo otroka od svobodného člověka. Pouze ti nejvyšší mužští představitelé směli mít moko na čele, nad horním rtem a na bradě. Tetováním se ale zdobila celá těla bojovníků- od pasů po kolena, protože muži nastupovali do boje většinou nazí, tedy pokryti pouze hustými liniemi a spirálami. Mladí muži snili o co nejvíce potetované tváři, aby se stali co nejvíce přitažlivější a zároveň zapůsobili na bitevním poli. Ženy nezůstávaly pozadu a svou tvář také bohatě zdobily.

„ženy měli na bradách vypracované obrazce, podobající se obrácené koruně, jejich ústa byla potetovaná dokonce i na vnitřní straně, na které měli modrou barvu. Tváře zdobily znaky na lících, stejně jako na čele a po obou stranách nosu“⁵.

Ženy měly taktéž tetována stehna, prsa a břicha. Aplikace moka nebyla započata dříve jak v dospělosti, protože další růst a formování postavy a obličej by moko deformovalo.⁶

---

⁵H. G. ROBLEY, *Maorské tetování*, Bodyart Press s.r.o. 2010, s. 28

⁶[srov.] H. G. ROBLEY, *Maorské tetování*, Bodyart Press s.r.o. 2010, s. 15-32

3 Tetování jako symbol subkultury

„vynalézavost neznala mezí. Pálili se gumové podrážky bot, kousky pneumatik a později i proslavené lžičky z NDR. Substrát z nachytaného „čmoudu“ se smíchal s vodou a barva byla na světě.“⁷

“ Subkultura je minoritní skupina se specifickými kulturními znaky, které jí odlišují od většinové kultury. Přestože subkultura nese odlišné znaky v rámci životního stylu, chování, hodnot a norem, je nedílnou součástí této většinové kultury“⁸

Tyto skupiny, organizace a gangy zásadní měrou ovlivnily vývoj tetování. Rozšířili ho do většího podvědomí, zaregistrovali ho jako označení. Jejich symboly se dnes hojně užívají napříč významu. Význam, jako takový, může být vnímán pomíjivě, ale není tomu tak. Význam je daný a psaný. Znovu se ale vrací k historickým kořenům tetování. Tato kapitola tedy volně navazuje na historický vývoj tetování, současně jsou zde popsány významy jednotlivých motivů, jejich zrod a význam v 21. století.

3.1 Ruské zdroje

Co se týče tetování, to nejlepší najdeme, jak jinak, než za zdmi věznic. Ve vězení se zrodila většina dnes tak populárních symbolů. O ruském vězeňském tetování vycházejí články, studie i celé knihy, jak moc je tato kapitola zajímavá. Vzory a motivy se odvíjejí především z mafie. Mají nejsložitější systém symbolů, které přesně popisují své nositele, jejich úspěchy, postavení, důležité je také místo, které může celý význam pozměnit. Prvním tetovaným místem je hrudník, který značí počátek kriminálního života. Měla by se zde vyskytovat růže, která přímo značí souvislost s mafií. Význam růže jako takové se pak liší barevností, primárně se objevovala v souvislosti výše popsané, dnes ji může odlišovat odstín- bílá je čistota, rudá je krev. Pokud k mafii nepatříte, musíte si požádat o svolení růži nosit. V případě, že člen změní životní styl, nebo chce mafií opustit, musí si tetování nechat odstranit.

---

⁷VALENTA, Vladimír. *Tetování a tetování. Deus 2011, s. 11.*

⁸Subkultura. In: *Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2015-04-23]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Subkultura>*

V Rusku také existuje tzv. trest tetováním, kdy jsou jedinci potrestáni bolestí a hlavně psychicky, protože tetované motivy nejsou zrovna lichotivé. Nejčastějšími motivy a dnes používanými byly například vlaštovky. Značily svobodu, že se nositel narodil jako svobodný člověk.

Ostnatý drát představoval nositele, jako odsouzence na doživotí. Kočka značila zloděje, více koček celý gang. Madona s Ježíškem označovala člověka, který byl od mala zločincem a byl tedy tak vychován. Nositel tetování nože byl násilník. Pavouci a pavučiny jsou označením pro rasistické zločiny. Pavučina na levém lokti pak značí vysoce postaveného vězně, lovce. Toto tetování nosí pouze ten, kterého ctí ostatní spoluvězni. Hojně se tetují hvězdy. Jsou-li na kolenou, znamená to, že nikdy před nikým nositel nepoklekne, na ramenou to znamená, že muž ctí tradice a disciplínu, ačkoliv je zločinec, co slíbí, dodrží. Lebky znamenají vraždu někoho významného. Pokud ruská mafie objeví někoho, kdo nosí jejich symboly jen tak, bez oprávnění, trestá smrtí.

Jak vidí jednotlivé symboly dnes :

Vlaštovky : Symbol naděje , stálost, víra, představují věrnost a oddanost, to proto, že vlaštovčí páry spolu zůstávají po celý život. V Číně ji pak označují za symbol odvahy a nebezpečí.⁹

Kočka : Hrdá povaha, svobodný člověk, význam je přejet z egyptské mytologie, kde kočky uctívali.¹⁰

Křesťanské motivy : Nositel je římskokatolického vyznání, věřící, poutníkem života.¹¹

Pavouci a pavučiny : Je symbolem plodnosti a harmonie, štěstí, zvláštní význam ale připadá na nositele za mřížemi dodnes, z jeho sítě lze vyčíst délku pobytu ve vězení i zločin. Pavučina symbolizuje zápas a polapení do vlákn, což je právě metafora pro mříže, nadále také patří do repertoáru rasisticky smýšlejících osob.¹²

---

⁹[srov.] HEMINGSON, Vince. *Tetování, Slovník motivů, Slovart 2008, s. 125*

¹⁰[srov.]HEMINGSON, Vince. *Tetování, Slovník motivů, Slovart 2008, s. 134*

¹¹[srov.]HEMINGSON, Vince. *Tetování, Slovník motivů, Slovart 2008, s. 180*

¹²[srov.]HEMINGSON, Vince. *Tetování, Slovník motivů, Slovart 2008, s. 114-115*

Hvězdy : Jakožto světélka zářící v temnotách, platí hvězdy za symbol naděje a pravdy, ale i zápolení s neznámem. Jednotlivé významy pak mají hvězdy dle své podoby. Pěticípá hvězda rozdělena na jing jang je symbolem vnitřní harmonie. Stačí ji ale obrátit a její symbol se mění na pentagram- znamení ďábla. Hexagram- šesticípá hvězda je symbolem hlubokého prolínání světa bohů a lid. Sedmicípá hvězda je symbolem astrologie- sedm planet, osmicípá hvězda je symbolem úplnosti, obnovy. Devíticípá hvězda značí devět energetických center.¹³

Lebka : V mnohých kulturách dodnes připomíná smrt a smrtelnost člověka.¹⁴

3.2 Mexické zdroje

Předchůdcem a vzorem dnešního mexického tetování jsou právě aztécké motivy. Do skupiny mexického tetování se řadí i tetování z okolí, jako je Guatemala i ostrovy mexického zálivu. Tetování se zde rozděluje na motivy náboženské, motivy přejaté od Aztéků, tradiční motivy ale v současnosti i motivy spojené s migrací, rasismem a gangy, popř. mafií. Základem mexických "kérek" je především velká barevnost. Nejčastějšími motivy jsou státní vlajky a národní symboly. Na prvním místě jsou motivy víry, potom gangsterské, na pomyslné třetí příčce pak motivy z dějin. Protože jsou velmi hrdí na svou rodinu, často se také tetují jména členů rodiny. Častým motivem jsou také zlatí orli. Od Aztéků přejala symboly, které vycházejí z obřadů- dýky, slunce, obřadní náčiní. Mexiko je silně katolickou zemí, proto se taky hojně objevuje tetování Panny Marie a jiných náboženských motivů. Kvůli migraci a rasismu vznikají motivy vzpoury, vyhnání a deportace, jako památky. Asi nejznámějším tetováním je ale La Muerte- jedná se o motiv, který vychází z mexického svátku dne mrtvých. Ulice Mexika ten den zaplní barevné lebky s květy. Nádherné ženské obličej stylizované do lebek se spoustou květů ve vlasech, jsou dnes častým motivem po celém světě. Také kostlivec pistolník v sombreru je typicky mexický. Jejich tetování je vždy optimistické, ať už značí smrt. Poslední dobou se rozmohly i symboly mexické kuchyně, jako turistická atrakce, takže se tetují papričky a nebo třeba kukuřice.

---

¹³[srov.]HEMINGSON, Vince. *Tetování, Slovník motivů, Slovart 2008, s. 160*

¹⁴[srov.]HEMINGSON, Vince. *Tetování, Slovník motivů, Slovart 2008, s. 173*

Vlajka, vlastenecké motivy : Symbol lásky, oddanosti a hrdosti ke své rodné vlasti, oblíbené především u vojáků a armádních zaměstnanců.¹⁵

Slunce : Symbolizuje život a smrt, regeneraci a reinkarnaci. Střed vesmíru. Slunce je vnímáno jako symbol božské, královské moci. Slunce bývá znázorňováno v různých kulturách také jako zlatý orel, orel s hadem, drak, sokol, fénix, labuť, lev, beran, kohout, býk, srdce, lotos, růže, slunečnice, chryzantéma. Vytetované slunce je symbolem plodnosti, životní síly, vášně, odvahy, světla a poznání.¹⁶

3.3 Asijské zdroje

Co se Asie týče, jejich tetování je samostatnou kategorií do dnes, Asijské tetování vyniká svým osobitým stylem a vzory. Hlavními centry byla a je Čína a Japonsko.

Čína

Umění tetování je v Číně známé tisíce let a říká se mu *Cishen* nebo *Wenshen*, kdy první termín přesně znamená probodnout tělo. Ačkoliv je Čína "kolébkou" tetování, je tetování zde bráno jako hanobení těla, zneuctění, čili nežádoucí. V určitých obdobích čínských dějin bylo tetování taktéž používáno k označení zločinců. Za spáchání závažného trestného činu byli potetováni ve tváři a vyhnáni ze země. Tato forma trestu je známá jako Cipei. V dnešní době je tetování v Číně chápáno jako stigma zločince, označení mafie, spojení s kriminální činností a podsvětím. Tetování jako takové v Číně nemá žádnou silnou tradici, ale u některých čínských národnostních menšin a kmenů ano, jako například u kmene Dulong, Dai a Li.

Tetování kmene Dulong : V době vlády dynastie Ming byli Dulongové často napadáni a ženy odvečeny do otroctví. Z toho důvodu muži své ženy tetovali ve tváři s domněnkou, že jejich ženy tak budou méně atraktivní a sníží se pravděpodobnost odvečení. I když Dulongy již dlouhá léta nikdo nepronásleduje, tento obřad se přesunul i do moderní doby, kdy jsou dívky mezi 12 a 13 rokem tetovány ve tváři na znamení přechodu do dospělosti.

---

¹⁵[srov.]HEMINGSON, Vince. *Tetování, Slovník motivů, Slovart 2008, s. 164*

¹⁶[srov.]HEMINGSON, Vince. *Tetování, Slovník motivů, Slovart 2008, s. 158*

Daiské tetování se chlubí jednou s prastarých tradic. Jak muži, tak ženy jsou tetovaní. Ženy mají potetované hřbety rukou, paže nebo mají tečku mezi obočím. Muži jsou tetováni ve znamení síly a mužnosti.

Obecně tetování kopíruje svaly, jako je tomu třeba u Maorů. Nejčastějšími motivy jsou divoké šelmy- tygr, drak. V dávných dobách se tetovali děti už v 5-6 letech, dnes spíše kolem 14-15 roku. Opět jde o rituál dovršení dospělosti.

Tetování národnostní menšiny Li : Stejně jako u Dulongů je tetování nejžádanější u žen. Muži mají pouze tři modré pruhy na zápěstí a to z léčebných účelů.

Dívka je poprvé tetována ve 13-14 letech, opět je to symbolem přechodu do dospělosti. Tetuje se na zátylku, krku a obličejí. Takové tetování zabere 3 až 5 dní. Během následujících tří let by se měla dívka nechat potetovat ještě na pažích a nohou. Pouze vdaná žena pak může mít potetované i dlaně. Tetování se také liší mezi jednotlivými kmeny národnosti Li. Veškeré poznatky, které o této menšině máme, sepsal etnolog Hans Stubel, který je zkoumal v 30. letech 20.století. V západním světě je čínské tetování fenoménem, především čínské znaky. Čína také dala základ japonskému tetování.¹⁷

Tygr : Této kočkovité šelmě se připisují vlastnosti jako síla, dravost, vášeň, krása, rychlost a krutost. Symbol moci a síly, ochrana proti zlu. Tygři často v Asii střežili domy a budovy v kamenné podobě.¹⁸

Japonsko

Tetování bylo v Japonsku dlouhou dobu zakázané a do dnes je v některých místech. První doklady jeho existence jsou už z doby před našim letopočtem. Neoficiálně toto tetování sloužilo k označování zločinců, tetování bylo tedy cejchem neslušného člověka. Postupem času, mezi nižší vrstvou a obchodníky, se ale začalo objevovat tetování z Číny, velkolepá mnohobarevná díla. Čínské tetování začalo být tak populární, že se vláda rozhodla zakázat je úplně. Ale jak tomu bývá, ani zákaz nezabránil v jeho šíření. Mohla za to především organizace Yakuza- obdoba italské mafie. Pro příslušníky mafie se tetování stalo jakousi známkou moci, odvahy a postavení.

---

¹⁷[srov.] *Historie a tradice čínského tetování*, In: <http://czech.cri.cn> [online]. Dostupné z: <http://czech.cri.cn/931/2014/05/20/1s150470.htm>

¹⁸[srov.] JHEMINGSON, Vince. *Tetování, Slovník motivů, Slovart 2008, s. 138*

Tetování přestalo být znakem zločince, ale značilo příslušnost k výjimečné organizaci. Výjimečné v uvozovkách, stále se jedná o vrahy, překupníky, dealery, kteří svou mocí ovládají podsvětí Japonska. Yakuza měla své dvorní tatéry, kteří žili a žijí v ústraní a utajení. Postupem času, s rostoucí mocí, se ke konci 19. století přestala tetování schovávat a členové začali vymýšlet co největší a nejnápadnější tetování s motivy bojovníků, démonů a fantaskními bytostmi. Tetováním se označovalo také postavení v organizaci. Po druhé světové válce bylo sice tetování povoleno, ale do dnes je spojeno s Yakuzou. Jsou tedy místa, veřejná prostranství, jako třeba lázně, bazény, kde se odhalují těla, kam nesmí člověk s tetováním. Tetování se tedy omezovalo na trup a paže, stehna, hýždě. Postupně ale majitelé vyžrali nad zákonodárci, a ačkoliv mají potetovaná celá těla, na první pohled není nic poznat. Tetování nohou a paží končí přesně tam, aby i kdyby se rukáv vytáhl, nebylo nic vidět. Od krku po pupek je netetovaná plocha, v případě rozhalené košile. Yakuza své tetování odhaluje pouze při partičce karet, kdy sedí kolem stolu pouze v kalhotách a dávají tak na obdiv svou pýchu. Tetování se dodnes vytváří původní technikou, tedy ručně, a je nesmírně bolestivé. Taterů věnujících se této technice zvané irezumi je málo, vzhledem k počtu členů. Kvůli náročnosti trvá jedno dílo i 100 hodin. Tetování jednoho člena může trvat i pět let a stojí v přepočtu milión korun.

Tetování bylo dlouho tabu pro ženy. Do dnes, jak už bylo řečeno, není tetování zcela legální. Co se vzorů týče, nejčastěji se objevují japonští draci. Draci představovali spojení dobra a zla. Klíčovým znakem je barva- zelená znamená materialismus, zlatá bohatství, červená vášeň. Častým vzorem je také třešňový květ- tento na první pohled milý romantický motiv ale značí pomíjivost, poselství. Japonci chápali tento květ jako metaforu pro život, období rozkvětu, které ale nutně vystřídá chřadnutí, stárí, smrt. Symbolizuje tedy odhodlanost prožít každý den, jako by byl poslední. Samurajové v západní kultuře označují pořádné, tvrdé chlapy, kteří se drží zásad rytířů. Motivy tatěři čerpají z japonských dřevořezů. Nejčastějším, až národním symbolem, je ale koi kapr a vlny značící moře, které ze všech stran omývá břehy Japonska. Koi kapr je v Japonsku spojen s mužností, protože se říká, že umí slézat vodopády a rovněž se tvrdí, že když je chycen, umí na smrt čekat s klidem samurajského bojovníka. Tetování tedy symbolizuje úspěch, odvahu, překonávání překážek.

Paradoxem je pak tetování tygra, taktéž velmi častého motivu, ačkoliv se tygr nikdy v Japonsku nevyskytoval. Představuje krutost a radost ze zabíjení.¹⁹

3.4 USA zdroje

Správně bychom měli začít u indiánů a jejich tetování. Památek k těmto proudům je ale velmi málo, zmínku o tetování nalezneme například u V. Šolce v knize *Indiánské historie*, kde popisuje i zdobení těl indiánů. *“Velmi žádoucí ozdobou bylo tetování, především v obličejích žen”*²⁰ Většina vzorů, jak je známe- lapače snů, pířka, orly, jsou spíše přejaty z indiánských tradic, než že by byly samotnými vzory, kterými se indiáni zdobili.

Většina tatérů tvrdí, že tetování přišlo ze západu, USA. Že oni jsou těmi průkopníky a ano, zakládala se zde první tetovací studia. Byli to především námořníci a vojáci, kdo do Ameriky přivezl senzaci zvanou tetování. Znamená to tedy, že se to objevovalo hlavně v oblastech kolem přístavů. Postupem času se tetování začalo stávat populární, právě pro svůj exotický vzhled. To lákalo i bohatší vrstvy, ženy, které si nechávaly tetovat motivy na pečlivě střežená místa. O první *“kérky”* se zasloužil emigrant Martin Hilderbrandt, který se stal prvním profesionálním tatérem. A protože doba tomu přála, nebylo divu, že se zrodil první tetovací strojek a to v roce 1891. Jelikož proces tetování to tak výrazně urychlilo a zmírnila se bolest, poptávka rostla. Proto byl čas na první tetovací salony. Světové války přijal tetování s funkcí ochranou (víra) a vzpomínkovou. Tady se objevují i první flashe- papíry s předkreslenými motivy tetování. Nové obchodní odvětví bylo na světě. Postupně rostla popularita, dávají se dohromady první magazíny, pořádají se konvence a výstavy. Kromě již zmíněných vlasteneckých motivů, jako je vlajka například, se nedá říct, že by jejich tetování vycházela z jejich samotných. Všechny motivy jsou více méně převzaty z jiných kultur a *“poameričtění”*, případně se odvozují z indiánských tradic.²¹

Pro Ameriku je charakteristický styl new school a old school. Old school je tradiční západní americký styl tetování. Černé silné obrysy, vyplněné plošně červenou nebo zelenou doplněné zřídka modrou, fialovou, žlutou a hnědou.

---

¹⁹ [srov.] WATKINS, Jack. FRANKLIN, Mark. *Tetování- významy a symboly. Brána 2011, str. 28-35*
[srov.] HEMINGSON, Vince. *Tetování, Slovník motivů. Slovart 2008, s. 34-37*

²⁰ V. ŠOLC, *Indiánské historie. Praha 1977, str. 43*

²¹ [srov.] HEMINGSON, Vince. *Tetování, Slovník motivů. Slovart 2008, s. 58- 63*

Motivy pak jsou třešně, námořnická hvězda, pin-up dívky, srdce, vlaštovky, námořníci, orel, kotva, dýka, růže, voda, zbraně. New school, neboli nová škola, je na první pohled podobná old school tetování. Je to logické, neboť tento styl z old schoolu vychází. Na rozdíl od staré školy pracuje new school s celou škálou barev a neupouští od stínování, new school tetování jsou prostorovější a živější. Jásavá barevnost je pro tento styl tetování nejtypičtějším znakem.

Často se v tomto stylu vyskytují i prvky ze stylů jiných, např. tribalů. Jednotlivé new school motivy na sebe častěji a plynuleji navazují a prolínají se. Dost často jsou tato tetování prochnuta humorem a ironií. Pracují obvykle se stejnými motivy, jako tetování old schoolové. Rozhodně je ale Amerika tou zemí, která zapříčinila tetovací boom, díky menšímu odsuzování tohoto typu zdobení. Není hvězdy, sportovce, umělce, jiné známé osobnosti, která by neměla tetování.

Sailor Jerry

Tato kapitola by byla nedostatečná, kdybychom se nezmínili o nejproslulejším tatérovi Ameriky, Normanu Keith Collinsovi, který žil v letech 1911-1973, ale celý svět ho zná pod jménem Sailor Jerry. Jako dítě cestoval s nákladními vlaky po celé zemi a zde se právě naučil tetování. Původně technikou ručního vpichování. Později se setkal v Chicagu s tatérem, který ho naučil používat tetovací strojek. Cvičil především na opilcích. V 19 letech, když narukoval do americké armády, se často setkával s asijským uměním, které ho také silně ovlivnilo. Usadil se na Havaj. Námořníkem pak zůstal po celý život (Sailor – v překladu *námořník*), ačkoliv započal dráhu tatéra. Collins obohatil tetovací průmysl nejen svými symboly, ale také vlastními pigmenty- vylepšenými bezpečnými barvami. To on sestavil a nechal si patentovat jehly tak, aby co nejméně poranily kůži a byl jedním z prvních, kteří využívali sterilizované jednorázové jehly, a nebo používali stroj pro čištění. Jeho tetování neslo především námořnickou tematiku. Nejčastějšími vzory byli kotvy, lahve, vlaštovky (symbolizovali návrat z plavby), "aloha" opice, divoké kočky, námořnické hvězdy, nože, zbraně a kostky. Tyto symboly byli inspirací pro odvětví new school a old school tetování. Během své kariéry neustále udržoval úzký kontakt s japonskými mistry, jakým byl třeba Horis.

Jeho motivy jsou známé především z jedné americké oděvní značky, která získala práva k užívání a také je po něm pojmenován alkohol, jehož etiketa je zdobená motivy S. Jerryho. Sailor Jerry je do dnes "modlou" všech tatérů.²²

Zde je pár dalších základních oblíbených motivů dodnes. Tetování 21. století je rozmanité, motivy se kombinují a přetváří. Tatěři vytváří umělecká díla a lidé do svých tetováží promítají celé životní etapy, transformují je do obrazců, přisuzují jim vlastní významy a příběhy.

Srdce : Věčný motiv lásky, prapůvod života.

Květiny : Symbol přírody a cyklu zrození, života, množení, smrti a znovuzrození. Jejich barvy, tvary a typy pak rozplétají další příběhy. Na západě představuje růže Krista, na Východě lotos Buddhu. Barva je důležitým nositelem symbolu.

Oheň : Je jedním z živlů, v křesťanství symbolizuje Ducha svatého.

Zobrazuje přerod, ničivou sílu.

Kostky : Jsou metaforou života, protože tak jako nedokážeme předpovědět či ovlivnit, jaká čísla padnou, tak nedokážeme předpovědět budoucnost.

Kulečnicková koule : Je symbolem vrtkavosti osudu. Jako tetování značí nebezpečí, život na ostří nože a odevzdání se do rukou osudu.

Delfín : Symbol moudrosti, boží ochrany a vědění

Motýl : Magie proměny, to je to co v sobě skrývá motiv motýla, který se z ošklivé housenky vylíhne do krásného živočicha. Pro svůj krátký život značí pomíjivost života.

Pírka a křídla : Symbolizují svobodu ducha, touhu prosadit se, schopnost vzlítnout v duchovním, citovém či tvůrčím slova smyslu.

Medvěd : Má roli ochránce a přináší inspiraci, statečnost a praktický postoj k životu.

Vlk : Symbolizuje věčný boj tváří v tvář, ducha, kterého je nutné zkrotit, představuje strach z noci a tmy.

Slon : Představuje moudrost, dlouhověkost, sílu.

Býk : Tetování býka vyjadřuje nejen sílu, temperament, vzkříšení z mrtvých, královskou moc ale také třeba i člověka narozeného ve znamení býka, tvrdohlavost, chtíč a ďábla.

Démoni : Ztělesnění zla, chaos, divoký, nekontrolovatelný duch. Symbolizuje tak člověka s vrozenými sklony k hříšnému chování.²³

---

²²[srov]. *Sailor Jerry*, In: www.sailorjerry.com [online]. Dostupné z: www.sailorjerry.com

4 Psychologie a tetování

Je jisté, že tetování nemá pouze ozdobný význam. Jde o hluboké psychologické a sociální prožitky. Jak se dovídáme z historie, tetování mělo společenský význam a má ho dodnes. Tato informace je někde uvnitř nás zakódována a propuká až už jako potřeba se lišit, rebelie či osvobození. Co je za potřebou tetování je u každého jedince individuální a také je to jeden z faktorů ovlivňující konečný vzhled tetování. Nahodilý motiv z katalogu versus osobitý vzor s myšlenkou?

Tetování má obecně několik jasných funkcí.

1. **Funkci estetickou-** Což je důvodem nejzjevnějším, i co se týče erotického podtextu, trvá od počátků. Výjimečně krásné ornamenty nosili jihoamerický kmen Kaduvejů
2. **Funkci magickou-** Tetování je zakotveno v představách v souvislosti s magií, ale i vírou, funkcí ochranou.
3. **Funkce léčebná-** Souvisí s myšlenkou, že propichováním bodů je možné léčit revma, oči i klouby.
4. **Funkce komunikační-** Tetováním jednoznačně na první pohled vyjadřujeme svůj názor, postoj, zařazení, inklinace s subkulturám, vírám atp.
5. **Funkci společenskou-** Stigmata gangu, společenství, subkultury. Jedinečný vzor patřící dané skupině.
6. **Funkci rozlišovací-** Jedná se spíše o pozůstatky zvyků, kdy se označovali bojovníci, tetovalo se podle postavení v hierarchii. Dnes například u mafie Yakuza nebo Maorů.
7. **Funkci individualizační-** Každý je na své tetování hrdý, jelikož je jeho součástí a patří k jeho osobnosti.²⁴

Tetování dnes není pouze o jehlách a barvě. Jak je zmiňováno výše, je důležitá také znalost psychologie. Lidé stále častěji přicházejí s pocity, které chtějí vyobrazit na svém těle.

---

²³[srov.]HEMINGSON, Vince. Tetování, Slovník motivů. Slovart 2008, s.82- 189

²⁴[srov.] Tetování 2.díl, funkce a symbolika, In: www.ceskyrozhas.cz [online]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/leonardo/svet/_zprava/tetovani-2dil-funkce-a-symbolika-407140

Stejně tak se tatěři inspirojí a zdokonalují v kreslířských a malířských technikách, které pak aplikují na kůži. Důležitá je i znalost grafiky. Dalo by se říci, že je to obor, který by zasloužil vlastní učení.

Tetování sahá za mnohé další hranice a neustále se rozvíjí. Profesionální tatér dnes musí přemýšlet jako psycholog, tvořit jako umělec, chovat se dle hygienických zásad, dokonale znát anatomii těla a ovládat nejen tetovací strojek ale i tužku či pero.

4.1 Hledání vlastního já, bolest a sebepoškozování

Jak bylo již řečeno v minulé kapitole, lidé promítají do svých "kérek" své životní cesty, strasti i radosti. Hledají sami sebe skrze vzkazy psané na kůži...

C.R. Rogers, který je hlavním představitelem tématu sebeaktualizace-neboli seberealizace, sebeuskutečnění, nalezení svého já, říká, že sebeaktualizační úsilí je nám všem vlastní, je ústřední potřebou. Přesto není možné dát sebeaktualizaci úplný průchod. První problém nastává tam, kde okolí nechce nebo neumí jedince akceptovat v jeho originalitě a potenciálu a vyvíjí nátlak, aby se těchto vlastností vzdal. Aby rezignoval sebeaktualizaci, na úkor funkcí, které má zastávat, rolí, které má hrát, očekávání, která má naplňovat.²⁵ Termínem osobní identity je označováno vědomí sebe sama, založené na základních, vyhraňujících životních stanoviscích, plánech životní cesty, vztazích, hodnotách a názorech. Naleznutím osobní identity završuje důležité období a je přechodem k dalšímu životnímu tématu.²⁶

Životní cesta člověka není plynulý sled událostí. Pozornější rozbor ukazuje, že se dělí do etap, z níž každá má svou specifickou významnost a výraznost. To jak jednotlivé fáze proběhnou, závisí na zvládnutí předchozí fáze. Cesta od jedné fáze k druhé není jednoduchá, znamená vždy reorientaci celé osobnosti. Takový přechod může mít radostnou podobu, nebo naopak podobu hluboké krize. Odhodlání nebo rozpaky s úzkostí.²⁷

Důležitá pro osobnost je následná socializace, neboli začlenění do společnosti. Takový člověk by měl přijmout zásady ve společnosti dané, hodnoty, názory, postoje a způsoby chování.

---

²⁵[srov.] HELUS, Zdeněk. *Psychologie pro střední školy. Fortuna 2003, s. 52-53*

²⁶[srov.] HELUS, Zdeněk. *Psychologie pro střední školy. Fortuna 2003, s. 114*

²⁷[srov.] HELUS, Zdeněk. *Psychologie pro střední školy. Fortuna 2003, s. 107*

Socializace může probíhat bezděčně- napodobováním imponujících vzorů, nebo záměrně, řízeně- ve školních institucích, pod dozorem odborníka.

Od určitého věku se ale většina o svou socializaci zajímá, což vyjadřuje různým způsobem- sebevýchovou či sebevzděláním, utvářením sebe sama. Zda zapadne do pomyslných kolejí společnosti je otázkou.²⁸

Bolest je nedílnou součástí tetování a pro někoho může být rozsáhlé tetování jistou formou sebepoškozování, právě kvůli bolesti, která leckde na těle nebývá zanedbatelná. Sebepoškozování neboli automulitace je záměrné ubližování si ve snaze vypořádat se s nepříjemnými duševními stavy. Může být přechodné- tj. jednorázové. Bolest pomáhá člověku vyrovnat se s psychickou zátěží. Tělo při poranění uvolňuje endorfin, který pomáhá organismu zvládnout fyzickou bolest, což přináší úlevu a může to tak být opodstatněním důvodu podstupování tetování, coby příjemné záležitosti.²⁹ Bolest není jednoduchý smyslový vjem, je definována jako komplexní prožitek či zkušenost z poškození tkáně. Podstatnou součástí definice bolesti je dodatek, že bolest je vždy subjektivní. Přestože bolest je prožitkem komplexním, můžeme ji rozdělit na několik úrovní: biologickou, psychologickou a sociální, jež jsou vzájemně neoddělitelně propojeny.³⁰

Psychologický význam bolesti a způsobování si bolesti je emočního charakteru. Bolestivé chování spočívá v přivolání pomoci od okolí.³¹ Čímž se dostáváme k sebepoškozování, které taktéž souvisí ve výkladech příčin s voláním o pomoc. Další z výkladů potřeby způsobování si bolesti, neboli sebepoškozování je definováno takto: Poněvadž mají lidé přirozenou tendenci těžit z každé, i sebenegativnější situace, spojí někdy ono přijetí potrestání, bolesti, s důležitou pozitivní motivací či dokonce se sexuální slastí.³²

“Mnohdy na sobě člověk činí násilí, trpí i tělesně, jen když zůstane svému obrazu věrný”³³

---

²⁸ [srov.] HELUS, Zdeněk. *Psychologie pro střední školy*. Fortuna 2003, s. 93

²⁹ [srov.] *Sebepoškozování*. In: *Wikipedia: the free encyclopedia [online]*. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2015-04-23]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Sebepoškozování>

³⁰ [srov.] BAŠTECKÁ, Bohumila. *Psychologická encyklopedie- Aplikovaná psychologie*. Portál 2009, s. 51

³¹ [srov.] BAŠTECKÁ, Bohumila. *Psychologická encyklopedie- Aplikovaná psychologie*. Portál 2009, s. 52

³² [srov.] PONĚŠICKÝ, Jan. *Agrese, násilí a psychologie moci*. Triron 2010, s. 129

³³ PONĚŠICKÝ, Jan. *Agrese, násilí a psychologie moci*. Triron 2010, s. 131

Tetování může být pro některé osoby i pomocí, například vyrovnává-li se člověk s nemocemi typu rakoviny, kdy vlivem aplikací léčiv přichází o vlasy, či obočí, je možné dnes díky tetování tuto kosmetickou vadu, pro ženy zvláště nepříjemnou, odstranit vytetovaným obočím či vlasovým porostem u mužů a zlepšit tak případný psychický stav, který je tak důležitý pro překonávání nemoci.

5 Tetování coby umělecký směr

Tetování moderní doby je pojato spíše jako módní doplněk. Jedná se o komerční záležitost s celkem slušným výnosem. Avšak někteří tatéři jsou spíše umělci a snaží se posunout samotné tetování do vyšších sfér. V současné době se tetování stalo populární formou sebevyjádření. Podle statistiky má každý sedmý obyvatel USA tetování. Dnes už jedinou formou (dříve se využívala henna) je permanentní tetování. Tetování dnes vzniká vpichováním jehly namočené do barvy až 5mm do svrchní vrstvy kůže. Celý proces podléhá striktním hygienickým pravidlům. Nejčastějšími místy jsou lopatky, bedra, oblasti pupíku, ramena a záda. V posledních letech se ale tetuje už úplně všude. Od spodku chodidel, dlaně, vnitřní strana rtu po podkolení jamky, prsty na rukou a genitálie.

Tetování se provádí výkonnými strojkami. Ale lze se na různých tetovacích konvencích a výstavách setkat i s tradičními japonskými či čínskými technikami a někteří tatéři se specializují právě na staré techniky vyřezávání nebo ruční vypichování. Tetovací strojek nemá dlouhou historii. První "kérky" vznikali dost bolestivě, tetovalo se totiž vším, co bylo po ruce. Bolest způsobovaná v tehdejších dobách ale také mívala svůj účel.

*"Tradiční tetování (irezumi) se provádí na zemi na rohoži (tatami), ve skromných podmínkách bytu tatéra. Tatér si prvně obvykle vzor předkreslí špejlí namočenou v černém inkoustu. Vše se dělá od ruky, šablona se nikdy nepoužívá. Poté vytetuje obrysy černou barvou, vystínuje (bokashi) a přichází údajně nejtěžší část – vybarvování (tsuki hari). Po vybarvení se tatér věnuje pozadí (mikiri). Nakonec se tatér na předem určené místo podepíše"*³⁴ více o této technice v kapitole o Japonském tetování.

Z nedávného amerického průzkumu také vyplývá, že je více potetovaných žen než mužů. Celkem 59% žen zdobí svá těla častěji.

*"Nikoho v roce 1989 nenapadlo, že si dát vytetovat srp a kladivo, nebo snad veselého vlka Barnabáše ze seriálu Jen počkej, zajáci."*³⁵

---

³⁴ [cit.] Tradiční japonské tetování. In: www.asianstyle.cz [online] Dostupné z :<http://www.asianstyle.cz/kultura/11460-tradicni-japonske-tetovani>

³⁵ VALENTA, Vladimír. *Tetování a tetování*. Deus 2011, s.2

6 Tatěři

V této kapitole se zaměříme na nejlepší tatéry dnes, jejich pojetí a inspirace, především na území Evropy. V seznamu najdeme nejen avantgardní umělce ale i mistry řemesla. Tetování se v současné době vyvíjí jako umělecký směr. Nové směry přicházejí z center jako je Francie, Itálie, Německo a postupně se šíří. Každý tatér získává svůj rukopis a jedinečný styl. Práce jsou na tolik ceněny, že čekací lhůta je nejméně 3 měsíce ale i rok a ceny se pohybují od 2000 korun za hodinu. Na živých plátnech vznikají doslova umělecká díla. Jejich styl je uvolněný a s tetovacím strojek pracují stejně lehce a vytvářejí takové kreace, jako by pracovali tužkou, či štětcem. Neustále přesahují hranice nemožného. Zda trend neurčitého tetování na principu "klubíček čar" vydrží stejně tak dlouho, jako tradiční motivy a realistická vyobrazení, je otázkou. Na kůži jistě. V současnosti se i trendy tetování a vzorů mění jako roční období.

První ucelenou zmínkou o těchto výjimečných osobnostech tetování je kniha z francouzského nakladatelství Noire Meduse, *La Veine Graphique*.

*"The graphic vein. This deliciously vicious circle of progress, one we witness every day, sprouting its burgeoning ideas and in your inky context, enriching our skins with audacious shapes and techniques. Massive black inlays find their way amongst pixels, font-art and complex curves in a quite lively invasion of moving canvases."*³⁶

(Grafické žíly. Tento lahodně bludný kruh pokroku, kterého jsme svědky, klíčení bujících nápadů v inkoustově kontextu, obohacuje naše kůže odvážnými tvary a techniky. Masivní černé linie hledají cestu mezi body, font-artem a složitými křivky v docela živé invazi stěhování pláten.)

---

³⁶ ESCARMAND, Christophe. *La Veine Graphique*. Noire Meduse 2012, str. 10

ČESKÁ REPUBLIKA

Ondrash- Žije ve Znojmě, kde i tetuje. Vystudoval multimédia a design oděvů a obuvi. Tetuje od 18 let. Hlavním poznávacím znamením jeho tetování je styl vypadající jako akvarely. Tetuje cokoliv, ale vše vyniká maximální barevností a jeho osobitým rukopisem. Nic netetuje dvakrát. Pro každého klienta maluje originální návrh.³⁷

Musa- Tetuje asi 6 let, poslední 3 roky ale velmi sporadicky. Lukáš Musil, bývalý hokejista, je jeden z nejuznávanějších a zároveň nejkontroverznějších tatérů u nás. Polovina lidí ho obdivuje a druhá polovina jeho prací opovrhuje. O Musovi samotném by se dalo psát slohy, o jeho tetování i víc. Pokud chce někdo tetování od Musi, musí mu dát maximální volnost. Ve své tvorbě se inspiruje malíři, jako je Cy Twombly nebo Antoni Tápies.

*“Ted sem dost vyčerpanej, protože to určitě nechci dělat jen kvůli penězům. Ne prvoplánově. Celkově. Hledám své místo v životě, na světě.”*³⁸

Týna- Tatérka z Ostravy, tetující především květiny a ornamentální, florální vzory. Široká barevnost je jejím hlavním poznávacím znamením. Květy stylizuje a transformuje, až do vesmírných podob. Její tvorba vychází z umění graffiti.

Marie Kraus- Střídavě tetuje v Berlíně a Praze. Je rozená Češka. Její “kérky” vynikají detailem, portréty realismem, ačkoliv do své práce míchá prvky kubismu.

NĚMECKO

Peter Aurisch- Tetuje v Berlíně. Ve své tvorbě transformuje pomocí čar a barev klasické motivy do abstraktních vzorců, často překrývající se přes sebe, které však nepostrádají realistické prvky.

Buena Vista- Studio propagující vlastní styl zvaný Realistic trash polka. Různé motivy ve velkých realistických kompozicích v kontrastu červené a černé barvy, plných čar a stínů, většinou doplněné písmem.

Lea- Tatérka z Berlína, pracující se šrafurou, její práce jsou čistě v linkách. Dokonalé portréty ale i stylizované figury.

---

³⁷ [srov.] Ondrash. In: www.fullmoonzine.cz [online] Dostupné z: <http://www.fullmoonzine.cz/clanky/ondrash-motylyky-ale-ja-prece-nemam-nic-proti-motylykum>

³⁸ VALENTA, Vladimír. *Tetování a tetování. Deus 2011, s. 60*

POLSKO

Victor Portugal- Jeden ze zakladatelů moderního tetování. Jeho díla jsou surrealistická, temná, převážně černobílá. Častým námětem je biomechanika.

FRANCIE

Xoil- Tatér inspirovaný se impresionismem. Jeho díla vznikají především tečkovaním a také rád kombinuje barvu černou a červenou. S přehledem však vytetuje i realistické motivy.

Nada- Tatér, který vystudoval grafiku. Jeho práce jsou kresebné, ilustrativní. Menší práce také tetuje ručně, bez pomoci strojeku.

USA

Jeff Gogue- Tatér, pod jehož strojekem vznikají umělecká díla. Kopie děl Alfonse Muchy, nebo třeba Gustava Klimta na celých zádech, berou dech svým dokonalým provedením. Jeho styl je realistický, především využívá barev.

Paul Booth- jeden ze světově uznávaných zakladatelů moderního tetování. Tetuje především členy hudebních skupiny. Jeho tetování jsou inspirovaná florou a zakládá si na výrazných kontrastech. Dal dohromady projekt EFA, který pomáhá naučit se tattoo řemeslu.

ANGLIE

Guy le Tatoer- pracuje se vzory old school tetování, které přetváří do svého stylu. Jeho práce je změť teček a linek.

JAPONSKO

Horiyoshi III.- Tatér zabývající se původní technikou irezumi, vytvářející "fullbody" tetování ručně. Mistr japonského tetování.

7 Ornamet v umění i tetování

“Ornamet je obvykle chápán jako nadbytečná ozdoba, nicotná „ucpávka prázdna“, falešný dekorativní element parazitující na funkční, pravdivé čistotě věci.”³⁹

Ornamet je jedním z dalších, tematicky i významově rozsáhlým, svým způsobem neutrálním motivem využívaným jak v umění tak hojně v tetování. Název pochází z latinského slova ornare- zdobit. V grafice, malířství, sochařství ale i architektuře a užitém umění jde o zdobný prvek. Ornaementem jsou prvky nebo motivy spojené jistou proporční souvislostí, které vytvářejí plošné, plastické či trojrozměrné systémy. Ornaementem můžeme také označit výzdobu tvořenou rytmickým, symetrickým a proporčním opakováním abstraktních nebo stylizovaných prvků- motivů. Ornamet může vizuální stránku a členitost předmětu zdůraznit, nebo potlačit. Ornamet v sobě nese i jistý řád, což označuje i původ slova. Ornare má původ ve slově ordo- řád, pořádek.

“ Ernst Hans Gombrich v knize *The Sense of Order. A Study in the Psychology of Decorative Art* představil komplexitu dekorativního umění v širokém chronologickém záběru a mezioborovém rozpětí dotýkající se nejen teorie a dějin umění, ale také obecné psychologie vnímání a tzv. fyziologické estetiky. (...) V úvodu knihy se zmiňuje o své dětské vnímavosti a raném osobním zaujetí secesní ornamentikou na vídeňských fasádách, o sbírce slovanských krajků své matky.”⁴⁰

Ornamet bývá označován za vůbec první, nejstarší umělecký odraz skutečnosti, vyjádřením tvůrčích schopností. Funkce ornaementu jsou podmíněné dobou a proměnami, funkce praktická či významová může být zaměnitelná s estetickou. Prvními náznaky ornaementu byli stopy po opracování kostí od masa, kde byli zanecháni rovnoměrné opakující se rýhy. Postupem času bylo od pazourkového nože. K těmto náhodným zářezům pak člověk vědomě komponoval další, čímž vznikla rytmická struktura- ornamet. Člověk našel zálibu v rytmicky uspořádaných motivech, neustále se opakujících, z praktických důvodů, nebo aby zvýšil estetický vzhled užitékované věci. Ornamet měl i funkci ochranou či rituální- ornamet mořské vlny ve tvaru půlkruhů, zobrazované na kobercích, zakrývající vchod do mongolských yurt.

---

³⁹HUBÁTOVÁ- VACKOVÁ, Lada. *Tiché revoluce uvnitř ornaementu*. Praha 2011. s. 18

⁴⁰HUBÁTOVÁ- VACKOVÁ, Lada. *Tiché revoluce uvnitř ornaementu*. Praha 2011. s. 108

Doposud je zachyceno přes 5000 ornamentů, které lze podle různých zákonitostí, hledisek a struktury motivu dělit na základní tvary – kruh, čtverec, trojúhelník, dále podle systému řazení, rytmiky, symetrie, techniky provedení, materiálu atd. Podle motivu se pak dělí do dvou velkých skupin, které však nemají plně vymezené hranice- geometrické a naturalistické (figurální, zoomorfní, rostlinné). Přičemž ornament může například květenu přímo napodobovat nebo je stylizace tak rozsáhlá, že nelze rostlinu nijak určit. V antice byl oblíbený akant, meandr, palmeta, v germánském umění převažuje zvířecí ornament, v gotice vegetabilní listoví, v renesanci květinový ornament.⁴¹

Z praktické potřeby se postupně stává potřeba estetická- zdobit. Oduševnění hmoty pomocí ornamentu. Zdobení mělo především význam učinit výtvar jedinečným, nebo se podepsat, označit jej pomocí výzdoby. V menší míře to platí do dnes.

Ornament se skládá z několika hlavních vlastností- řád, harmonie, rytmus, symetrie. Řád je souhrn pravidel, zásad podle nichž se něco děje. Jde o způsob uspořádání, organizaci. Vše je lepší než chaos. Ornament hledá a vytváří řád. Řád je cestou jak pochopit přírodu, pravidelnost a opakování vegetačních cyklů. Pozornost člověka byla vždy přitahována velkými astronomickými jevy, jako například střídání dne a noci, střídání ročních období, fáze měsíce atp. Každý člověk ve svých činech, ve svém fungování hledá řád, nějaké uspořádání. Kde je nastolen řád, nastává harmonie. Cítíme- li uspokojení z opakování rytmický celků, z proporční uměřenosti tvarů, rozmístění prvků. Harmonie je rovnováha a rovnováha je jedním ze základních pocitů, které člověk vyhledává. Harmonie je základním motivem filozofického myšlení i v Číně. Neřeší protiklady, ale snaží se nalézt jejich vzájemnou podmíněnost a tak je sjednotit- vzájemně nechat působit dva principy (jing a jang). Dalším charakteristickým rysem ornamentu je rytmus. Bez rytmu není ornament. Slovo rytmus pochází z řeckého slova *rythmos*, které znamenalo "způsob toku". Rytmus je všude kolem nás a jeho významy spolu úzce souvisejí. Jedním významem je rytmus jako pohyb nebo děj, charakterizovaný opakováním, který se pravidelně střídá se svým protikladem, opakem. Např. kývání kyvadla. Druhým významem je účinek uspořádaného pohybu a střídání. V biologii je to pak periodické opakování fyziologických změn v živém organismu.

---

⁴¹[srov.] BALEKA, Jan. *Výtvarné umění- výkladový slovník. Academia 1997, s. 256-257*

Rytmus je jeden z dalších základních potřeb lidského života. Člověk jej odpozoroval z přírodních procesů. Ostatně každou vteřinu lze sledovat opakování děje v našem těle- tep, dýchání.

Příroda nám odhaluje své vlastní výtvarné rytmy, například v členění šupin šišky, hadí kůže, stavba plástve. Střídání dne a noci, proměna podnebí a denního světla mělo vliv na evoluci, což ovlivnilo lidské tělesné rytmy, které kopírují změny prostředí. K rytmu patří život- napětí. Nepřítomnost rytmu je lidem nepřírozená, odporuje zkušenostem, čili nepříjemná, ale naopak je uspokojuje volné rytmické členění, kdy pravidelnost porušují rytmické variace jako barevnost, světlost, velikost prvků- otáčejí se, naklánějí, prodlužují se intervaly mezi nimi. Poslední je symetrie, pocházející z řeckého slova symmetria- soulad, souměrnost. Vyjadřuje harmonický vztah částí díla mezi sebou a k celku a nebo vztah součástí souměrných vůči středu celku. Střed je tvořen symetrickou osou. Člověk má přirozený smysl pro symetrii. Lidské tělo je téměř symetrické. Symetrie vychází z přírody- listy, květy, krystaly, zvířata, většina organismů jsou alespoň na vnější pohled symetrické. Symetrie staví proti sobě dva prvky, které jsou stejné a zároveň obrácené. Symetrie je pro symbol stejně důležitá jako rytmus a má i stejný základ v přírodě.⁴²

Umělecký kritik John Ruskin "chápal ornament jako výraz lidské radosti na božím dílem, oceňoval půvab a abstraktní krásu ornamentů"⁴³

"Vpravdě znamenal ornament dovršující přisvojení si hmoty, formy a funkce, vítězství nad hmotou, nad námahou spojenou s jejím formujícím a zvýrazňujícím zmáháním."⁴⁴

Ornamentem je v tetování nejčastěji označován styl zvaný tribal. Tribal patřil mezi nejrozšířenější motivy tetování. Jedná se o geometrické =motivy, které se poprvé objevili u starých Polynésanů. Polynéské tetování obsahovalo složité geometrické motivy a vyvíjelo se po staletí. Tribal vzory většinou nic neznamenají, ale plní funkci estetickou, kopírují stavbu těla, části, vyzdvihují detaily, linie, svaly. Kromě neurčitých obrazců se po vzoru tribal stylizují i jiné, zvířecí, květinové, přírodní motivy.

" Univerzálnost tetování je zajímavým námětem k zamyšlení. Kap. James Cook, 1977 "⁴⁵

---

⁴² [srov.] BALEKA, Jan. *Výtvarné umění- výkladový slovník. Academia 1997, s. 257*

⁴³ [srov.] HUBÁTOVÁ- VACKOVÁ, Lada. *Tiché revoluce uvnitř ornamentu. Praha 2011. s.154*

⁴⁴ HUBÁTOVÁ- VACKOVÁ, Lada. *Tiché revoluce uvnitř ornamentu. Praha 2011. s. 239*

8 Oslava těla – Body art

“Body Art je termín odkazující k užívání těla jako východiska a vlastního materiálu umělecké tvorby. Jako samostatná kategorie začíná být vnímán v 60. letech v souvislosti s rozvojem performance a happeningu. Body art navazuje na fenomenologické chápání těla jako „pole události“.”⁴⁶

Body art je druh akčního umění, ve kterém se tělo umělce stává hlavním médiem. Základním cílem bodyartu je zanechat v mysli autora i příjemce dostatečně silný nejen estetický zážitek. Samotný body art může přitom probíhat buď přímo před publikem, a nebo bez účasti publika. Velmi důležitou roli sehrává vztah mezi tělem a duší umělce. Body art pracuje se širokou škálou pocitů, vnímání, emocemi, asociací a myšlením.⁴⁷

V body art akci je tělo vystavováno různým vnějším i vnitřním stimulům a jejich tělesným reakcím. Těmito stimuly jsou lehké smyslové dotyky až extrémní tělesné zásahy, které v konečném důsledku výrazně mění původní vzhled těla performerera.

Název bodyart se začal v umění používat až v 70. letech 20.století, autorem byl výtvarný kritik W. Sharp, který ho poprvé uvedl v časopise *Avalanche* v roce 1970.

Bodyart čerpá z historického hlediska podněty z pohanských a křesťanských mýtů a rituálů, filozofie dálného východu, z behaviorální hlubinné psychologie a nebo z feminismu.

Umění bodyartu se z velké části zaznamenává na média, jako jsou fotografie, filmy a videosnímky.

Jako jeden z prvních začal body art zapojovat do umění Marcel Duchamp. V roce 1920 se převlékl za fiktivní postavu, a nebo v roce 1924 vytvořil spolu s Broniou Perlmutter- Clairovou biblickou postavu nahého Adama a Evy. Jinou formou pak byl počín z roku 1921, kdy si nechal vyholit na temeno hlavy peticípou hvězdu. V roce 1952 se pak objevila v časopise *Life* fotografie zachycující pomocí chronofotografie Dechampovo sestupování ze schodů. V těchto projektech načrtával Dechamp možnosti práce s vlastním tělem, jako se specifickým uměleckým médiem. Kromě Dechampa pracovali s živým uměním

---

⁴⁵[srov.] HEMINGSON, Vince. *Tetování, Slovník motivů, Slovart 2008, s. 45*

⁴⁶ *Artlist, Body art, [online]. Dostupné z: <http://www.artlist.cz/?id=103>*

⁴⁷ [srov.] ŠTOFKO, Miloš. *Od abstrakcie po žive umenie, Slovart 2007, s.35*

také představitelé dadaismu a futurismu. V roce 1948 se stal dalším významným představitelem J. Pollock. ⁴⁸

Kazuo Shiraga začal v roce 1955 pracovat s vlastním tělem, jako s uměleckým artefaktem. Díla vytvářel tak, že sám sebe nejprve namočil do bahna a poté se obtiskoval na plátno rozprostřené na zemi. Podobně tak tvořil francouzský malíř Yves Klein, který před publikem obtiskoval nahá pomalovaná ženská těla na principu antropometrie. (antropometrie – obor, který se zabývá měřením, popisem a rozbořem tělesných znaků charakterizujících růst a stavbu těla.) ⁴⁹

Italský malíř Piero Manzoni vytvořil v roce 1961 dvě důležité bodyartové akce. V první zakonzervoval do plechovek své výkaly a v druhé inicioval vznik živých plastik osignováním nahých ženských těl svým vlastním podpisem. Německý akční umělec Timm Ulrichs se stal slavným poté, co se usadil do středu výstavní síně a prohlásil, že je sám živým exponátem.

V 70. a 80- letech se stali významnými představiteli bodyartu např. Vito Acconci, Bruce Nauman, Klaus Rinke, Stuart Brisley, Douglas Davis, D.Oppenheim, Joan Jonas, Friederike Pezold, Gina Panel. ⁵⁰

V. Acconci v akci s názvem Recording studio from Airtime (1973) seděl 40dní ve stísněném prostoru veřejnosti nepřístupné části galerie v New Yorku a pozoroval v zrcadle, které bylo součástí prostoru, své momentální tělesné a duševní stavy. Během toho mohli návštěvníci celou akci pozorovat díky kameře, která byla umístěna v Acconciho prostoru skrze monitor televize. B.Nauman se ve svojí tvorbě věnoval zkoumání možností svého obličeje. Tím, že ho natahoval a stlačoval, vytvářel různé fyziognomické deformace. Ch. Burden zkoumal ve svých akcích různé limity chování a přežití. V roce 1971 se dal střílet puškou do ramene a nazval to Shooting Piece, v akci Transfixed se dal ukřižovat na kapotu auta. Tehching Sjie byl rok připoután ke své ženě a rok strávil pod širým nebem v New Yorku jako součást své akce. V 60. letech 20 . století se stali významnými představiteli bodyartu členové vídeňského akcionalizmu. Jedním z členů byl Gunter Brus, který se jako první ve své akční tvorbě záměrně zraňoval.

---

⁴⁸ [srov.] ŠTOFKO, Miloš. *Od abstrakcie po žive umenie, Slovart 2007, s.35*

⁴⁹ [srov.] Antropometrie. In: www.lekarske.slovníky.cz [online] Dostupné z: <http://lekarske.slovníky.cz/pojem/antropometrie>

⁵⁰ [srov.] ŠTOFKO, Miloš. *Od abstrakcie po žive umenie. Slovart 2007, s.36*

Dalším představitelem byl H. Nitsch, který zahrnoval do své akce také usmrcování zvířat, křes účastníků zvířecí krví, ukřižování fiktivní postavy Ježíše Krista a akční malbu. Propojoval takto symbolicky ideu antických dionýzovských epifání s křesťanskými novozákonnými mýty a rituály. O .Muhl se stal v bodyartu známým různými erotickými happeningy, kterými chtěl léčit frustraci společnosti, vyplývající ze společenského tabuizování téma sexu.

Feministická umělkyně V. Export se ve svojí tvorbě věnuje různým interpretacím svého já. V bodyartové akci s názvem Tapp- und tasking Expanded Movie (Vídeň, 1968) si nasadila na nahý trup krabici, která měla vepředu otvor zakrytý plátnem a takto kráčela po ulici. Náhodní diváci mohli takto přes daný otvor zkoumat její nahé tělo. Gina Pane používala vlastní tělo jako prostředek určený k sebepoškozování a sebezkoumání. Sama se zraňovala řezáním na zádech, rukách, tváři a bříše. Věřila, že ritualizovaná bolest obsahuje očistný účinek. Francouzka Orlanová v konceptu své akce radikálně změnila svou tvář, několika transplantacemi úplně změnila svou původní podobu. V roce 1973- 1976 předvedla Frederike Pezold v desetiminutovém video snímku s názvem *Nová posunková řeč jednoho pohlaví podle zákona anatomie, geometrie a kinetiky* divákům různé přeměny svého těla. Na začátku 70. let vytvořila Ulrike Rosenbach, podobně jako Frederike Pezold různé feministické akce věnované problému ženského já. V akci Tanec pro jednu dámu (1975) tančila v rytmu valčíku, dokud se vyčerpáním nezhroutila.

Tělo autora se stalo neodmyslitelnou součástí umění spolu s fotografickou a gestickou malbou i v dílech Arnulfa Rainera.⁵¹ Akce určené jen pro médium fotografie tvořil také Jürgen Klauke. Peter Campus se ve videoinstalaci Tri tranzity (1973) pohrával s různými mutacemi sebe samého, když s pomocí počítačové techniky simuloval na videoplátně proces rozřezávání, rozpadávání, slupování až nakonec spálení vlastní tváře. V akci Light/Dark (1977) seděli Marina Abramovica a Ulay proti sobě a osvětlovaní silnými lampami se udeřovali v rozmezí 20 minut navzájem do tváře, dokud to jeden z nich fyzicky dále nevydržel.

---

⁵¹ [srov.] ŠTOFKO, Miloš. *Od abstrakcie po žive umenie, Slovart 2007. s.36*

V poslední třetině 20. století přinesl prudký vývoj počítačové techniky nové inspirační zdroje pro body art. Nejvýznamnějšími inovátory bodyartu se stali koncem 20. století Stelarc, Jeffrey Shaw, Agnes Hegedus a nebo Peter Wiebel.⁵²

“V některých případech využívá body art karnevalových motivů (groteskního těla, metamorfóz, protéz, různých forem masek a transvestitismu) a svou formou a účinkem připomíná exorcismus nebo šamanský rituál. Body artové akce často ztělesňují drama konfliktů odehrávající se v psychice jednotlivce, ale i v jeho interakcích s okolím”⁵³

“Body art se úzce dotýká také mimouměleckých oblastí spojených se zdobením a rituálními úpravami těla jako je například tetování, piercing, obřízka a rituály přechodu, ale i plastická chirurgie. Stejně jako u performance je výstupem většinou fotografická či filmová dokumentace, či slovní záznam.”⁵⁴

---

⁵² [srov.] ŠTOFKO, Miloš. *Od abstrakcie po žive umenie, Slovart 2007. s.37*

⁵³ *Tamtéž*

⁵⁴ *Tamtéž*

II. Praktická část

Praktická část byla inspirována právě ornamentem, jako prostředek k oslavě těla, vyzdvižení předností, zdůraznění linií. Práce byla zpracována vytlačováním do formy torza těla ženy. Ženské tělo bylo zvoleno právě kvůli líbivým, zajímavějším tvarům. Forma byla odlita ze sádry za pomoci krejčovské figuríny, která byla anatomicky dobře propracovaná, lehce nadživotní velikosti. Původní myšlenkou bylo torzo odlít z licí hmoty, ale velikost torza to plně neumožňovala a manipulace s formou nebyla jednoduchá, přesto bylo jedno torzo zdárně odlito. Motiv měl být následně vyškrabán. Vyškrabávání do měkkého materiálu, jakým je keramická licí hmota, ale způsobovalo v některých částech motivu drobné odlamování hmoty, což bylo nežádoucí a výsledný efekt nebyl dostačující. Nakonec byla tedy zvolena varianta vytlačování do formy. Na modelování byla použita šamotová hlína, která má po výpalu světle okrovou barvu. Při zkouškách bylo využito taktéž samotného vytlačování, avšak za použití menší síly, čily vznikaly samovolné obrazce a motivy vlivem neúplného propojení hmoty. V dalších fázích pak byla snaha vzniklé praskliny vyškrabáním stylizovat do tvarů a motivů. Dekor, který by se nejvíce podobal tetování, které je za pomoci jehly vpravováno pod kůži, bylo nejlépe vyškrábat nebo vytlačit, vytvořit negativní otisk. Škrábání se ale neosvědčilo z důvodu obsahu větších zrn ve hmotě, které narušovali svým odlamováním celkový vzhled a pravidelnost ornamentu. Na dno formy byly tedy položeny části ornamentálního motivu z krajky, které byly vystříhány do tvarů vhodných pro nápodobu tetování, přes které byla tlačena hlína do formy. Vznikl tak přesný otisk. Jednotlivé výseky krajek byly umístěny na části, které jsou často užívané pro aplikaci tetováže. Po přežahu na 920 stupňů Celsia byla celá torza zatřena oxidem manganičitým (MnO₂), kdy cílem bylo napodobit tetovací inkoust a zároveň nápodoba jedné z prastarých technik tetování- zatírání. Takto byla torza vypálena na 1050 stupňů ostrý výpal. Torza byla vyhotovena ve třech variantách. Současně vznikl také set fotografií, kdy modelka byla pomalována motivy krajky, které byly využity při modelování torz, nafocena a následně byly fotografie upraveny do podoby reálného tetování.

Závěr

Základ bakalářské práce je v utřídění informací, co se tetování týče. Přejít od předsudků k samotným pramenům. Zde se dovídáme, že tetování je staré jako lidstvo samo. Je jedním z prvotních výtvarných projevů člověka, snahy se odlišit. V práci je tedy popsán celkový vývoj tetování podle kontinentů, významy symbolů i gradace, nebo možná momentální "módní boom" abstraktních až přímo uměleckých děl vytvářených na kůži. Jedním z cílů je tedy historický vývoj. Tetování kráčí ruku v ruce s lidovou tvořivostí, tradicemi, dějinami umění, jak se také z teoretické části práce dovídáme. Tam, kde se lidé odívali v kroj, nosí jiní nesmazatelné rýhy vyplněné barvou pod kůží. Knižních publikací na toto téma není mnoho, více nalezneme v internetových příspěvcích. Možná proto, že tetování bývá ještě dnes pojmáno jako odznak kriminálního živlu. Pár postřehů tedy plyne také z osobního dlouholetého zájmu a zkoumání této problematiky a práce s jehlou v ruce. Nedílnou součástí je i body art, umělecký směr využívající lidské tělo k projevům psychiky, zkoumání možností, kdy je na divákovi, jak se s prožitkem vypořádá, co si z akce odnese. Umělecký styl, který je jakým si přechodem mezi tetování a výtvarným uměním. A ornament, opomíjený motiv, ukrývající v sobě mnoho živého, inspirující se přírodou, rytmický sled událostí podtrhující estetičnost věci, samotným uměleckým artefaktem. Praktická práce pak představuje keramickou plastiku ženského torza, jako živé zrcadlo. Svěží mladou ženu oděnou v květ, radost duše. Využití hravého ornamentu, tlačící se na povrch, vybízející k bližšímu prozkoumání, kopírující křivky těla. Obyčejná věc, která díky ornamentu získává punc jedinečnosti. Transformace tetování v umění. Tetování nemá meze, snad jen tam, kde končí lidská kůže, není techniky malířů, která by se nedala napodobit na lidském těle. Člověk je tedy živoucím uměleckým dílem, jehož ozdoba stárne s ním a umře s ním. Pravý tatér nikdy neudělá dvě stejné tetování a tudíž není možné vytvářet kopie, jako třeba u obrazů. Tetování je pro mne opomíjenou součástí dějin výtvarné kultury.

Seznam použité literatury

Tištěné tituly:

1. BALEKA, Jan. *Výtvarné umění- výkladový slovník*, Academia 1997, 429 stran, ISBN: 80-200-0609-5
2. BAŠTECKÁ, Bohumila. *Psychologická encyklopedie*, Portál 2009, 520 stran, ISBN: 978-80-7367-470-0
3. BORGES, Jorge Luis. *Artefakty*, Odeon 1969, 256 stran, ISBN: 01-013-69
4. ESCARMAND ,Christophe. *La Veine Graphique*, Février FR, Noire Meduse 2012, 172 stran, ISBN: 978-2-9539778-0-6
5. FIKSA, Radek. *Tetování, Ždár nad Sázavou*, Sowulo press 2005, 144 stran, ISBN: 80-903618-1-1
6. FIKSA, Radek. *Encyklopedie bodyartu, Ždár nad Sázavou*, Soluwo press 2009, 96 stran, ISBN: 978-80-903957-4-9
7. HELUS, Zdeněk. *Psychologie pro střední školy*, Fortuna 119, 119stran ISBN: 80-7168-876-2
8. HUBÁTOVÁ- VACKOVÁ, Lada. *Tiché revoluce uvnitř ornamentu*, VŠUP Praha 2012, 287 stran, ISBN: 978-80-86863-18-4
9. CHALUPECKÝ, Jindřich. *Umění dnes*, Praha, NČVU 1996, ISBN: 3400466
10. PONĚŠICKÝ, Jan. *Agrese, násilí a psychologie moci*, Triton 2004, 226 stran, ISBN: 80-7254-593-0
11. ROBLEY,H. G. *Maorské tetování*, Praha, Bodyart Press s.r.o. 2010, 168 stran, ISBN: 978-80-903957-1-8
12. RYCHLÍK, Martin, *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*, Lidové noviny 2005, 352 stran, ISBN: 80-7106-780-6

13. SMITH, S. *Tattoo Bible 2*, Chester UK, Jazz Publishing 2011, 164 stran, ISBN: 978-0-9565307-5-2
14. ŠOLC, V. *Indiánské tradice*, Praha 1977, 432 stran, ISBN: 22-111-89
15. VALENTA, Vladimír. *Tetování a tetování*, Praha 2011, 272 stran, ISBN: 978-80-87408-03-2
16. WATKINS, Jack. FRANKLIN, Mark. *Tetování- významy a symboly*, Praha, Brána 2011 96 stran, ISBN: 978-80-7243-523-4

Elektronické zdroje:

12. *Tetování charakteristika, Subkultura* [online].Dostupné z www.wikipedia.com
13. *Tetování kmenů, Tetování v Americe, Mexiku, Asii* [online].Dostupné z www.tetovani1.cz
14. *Tetování* [online].Dostupné z www.reflex.cz/archiv
15. *Tradiční japonské tetování* [online].Dostupné z www.asianstyle.cz
16. *Tetování- funkce a symbolika* [online].Dostupné z www.rozhlas.cz
17. *Bodyart* [online].Dostupné z www.artlist.cz
18. *Japonské tetování* [online].Dostupné z www.national-geographic.cz
19. *Ondrash, Musa* [online].Dostupné z www.fullmoonzine.cz/clanky
20. *Tradiční čínské tetování* [online].Dostupné z www.czech.cri.cn
21. *Sailor Jerry* [online].Dostupné z www.sailorjerry.cz

Přílohy

Seznam obrazových příloh

Obrazový materiál k teoretické části

Příloha I – Maorské, aztécké, keltské a egyptské tetování	40
Příloha II- Ondrash	41
Příloha III- Musa	41
Příloha IV- Marie Kraus	42
Příloha V- Peter Aurisch	42
Příloha VI- Lea	43
Příloha VII- Buena Vista	44
Příloha VIII- Xoil	44
Příloha IX- Jeff Gogue	45
Příloha X- BodyArt	46
Příloha XI - Ornament	49

Obrazový materiál k praktické části

Příloha XII – zkušební modely	51
Příloha XIII – Krajka, Sádrová forma	52
Příloha XIV – Torza	53
Příloha XV – Série fotografií	57

Příloha I – (zleva nahoře maorské tetování, zprava nahoře a pod aztécké motivy, zleva uprostřed a dole keltské motivy, dole vlevo egyptské motivy tetování)

Příloha II - (Ondrash, CZ)

Příloha III - (Musa, CZ)

Příloha IV – (Marie Kraus, CZ)

Příloha V – (Peter Aurisch, D)

Příloha VI – (Lea, D)

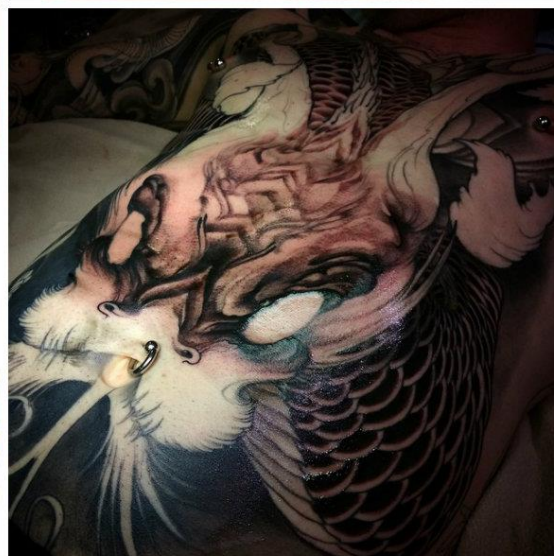
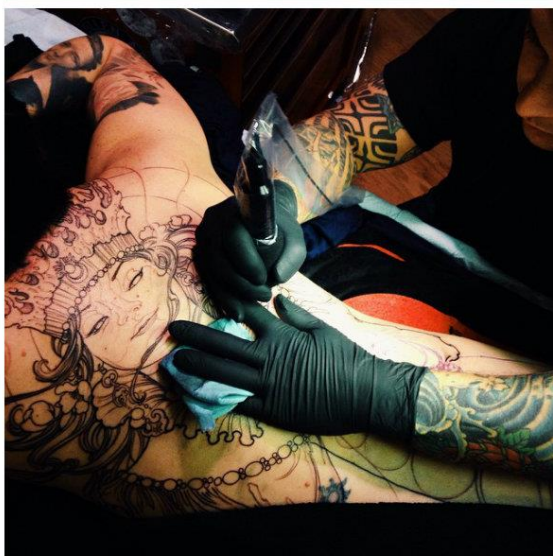
Příloha VII – (tattoo club Buena Vista, D)

Příloha VIII – (Xoil, Fr)

Příloha IX – (Jeff Gogue, USA)

Příloha X - (BodyArt)

Kazuo Shiraga

Piero Manzoni a signifikace žen

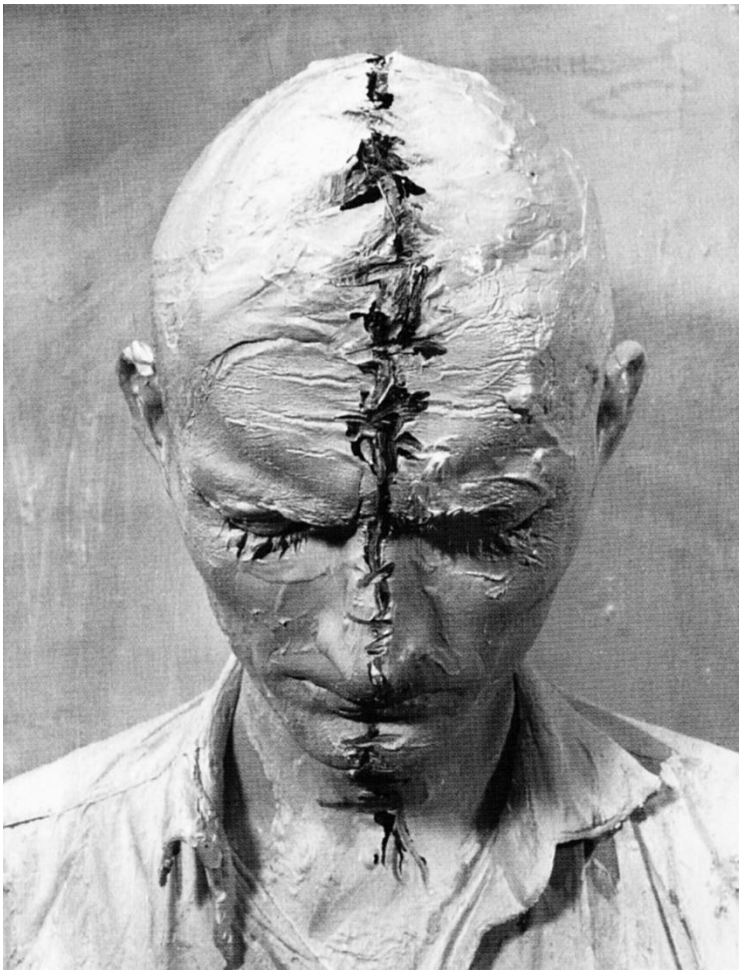

Gunter Brus a Hermann Nitsch *“The Six-Day Play at Prinzendorf Castle”*

Gunter Brus, *Self Painting*

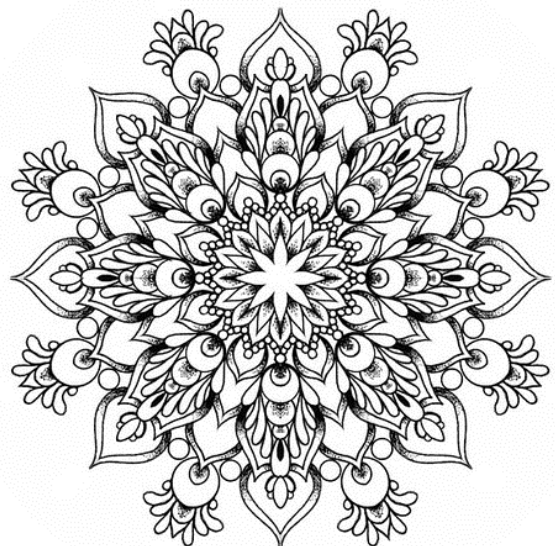
V. Export, *Touch Cinema*

Chris Burden, *Trans-Fixed*

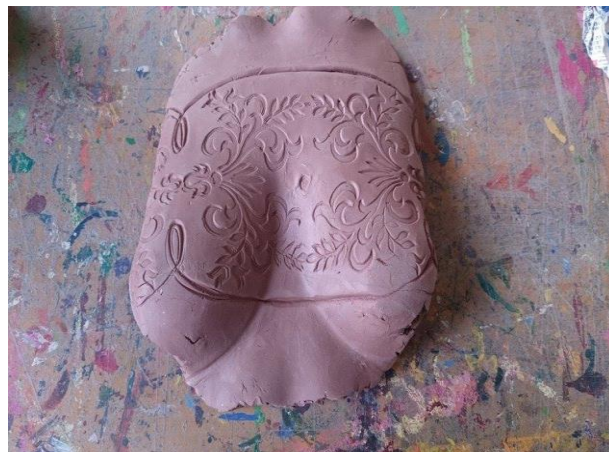
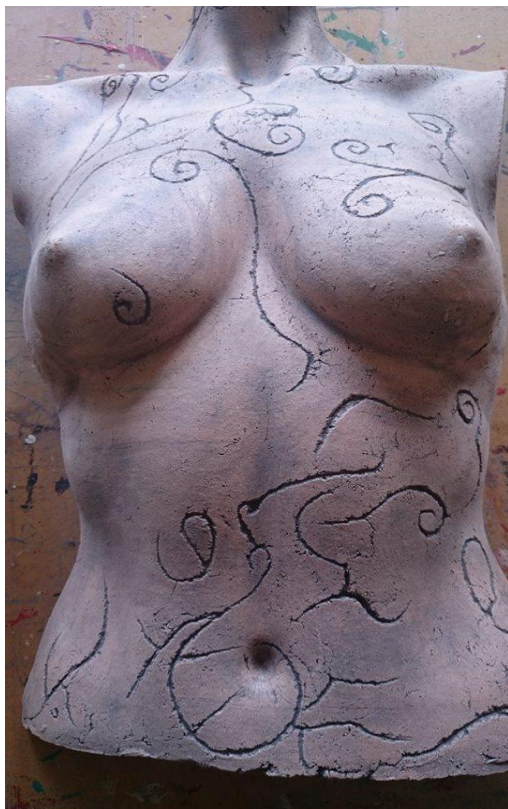
Příloha XI

Ornament v tetování

Příloha XII

Příloha XIII

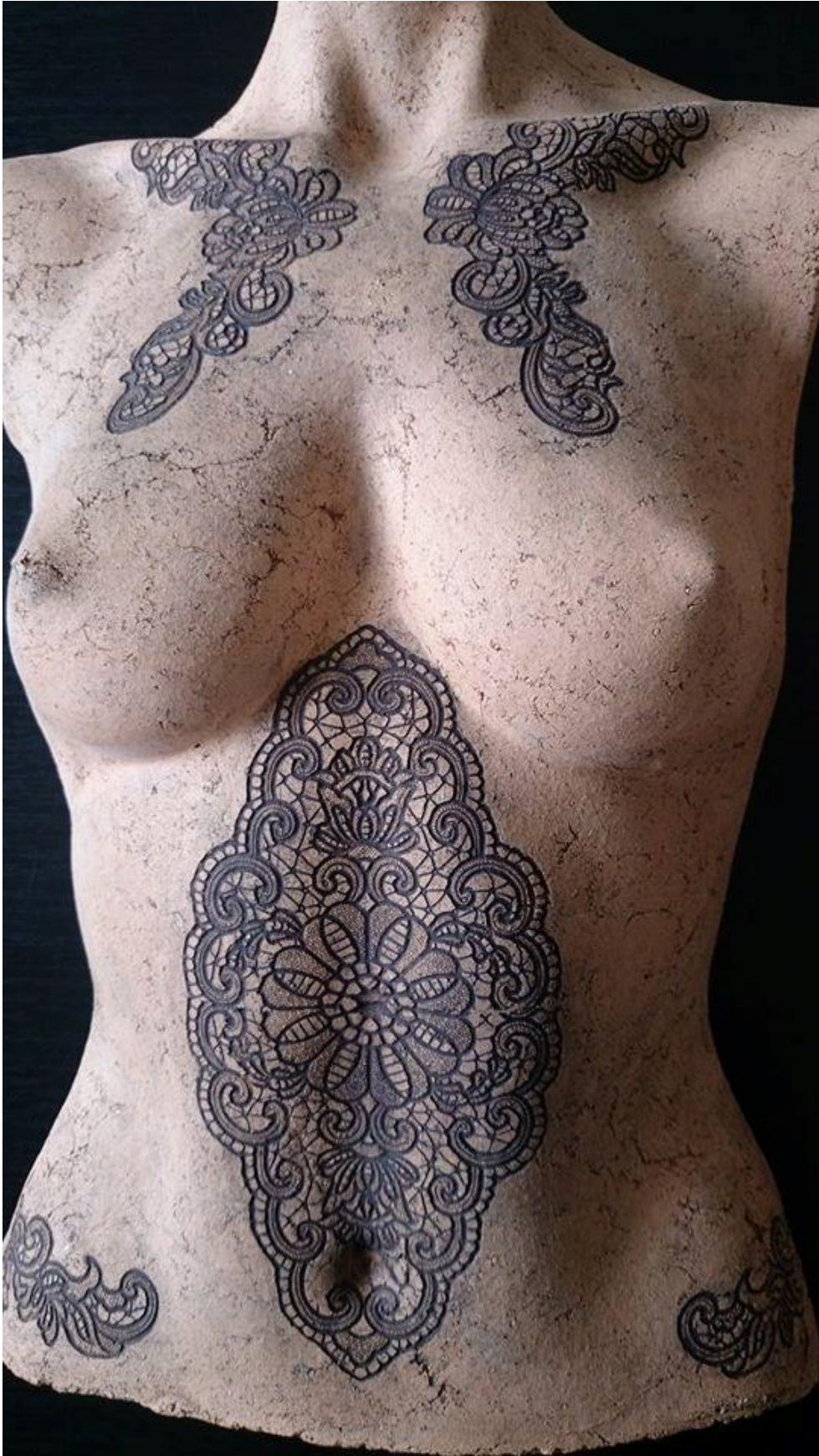
Příloha XIV

Příloha XV

